

El governs de Balears i d'Espanya signen un conveni per rehabilitar la molt degradada Llotja de Palma, construïda per Guillem Sagrera.

La Llotja de Palma es posa guapa

A principi del segle XV l'arquitecte i escultor Guillem Sagrera treballava a Mallorca, després d'haver construït altres obres d'art arreu dels territoris de la Corona catalanoaragonesa, com la catedral de Perpinyà. El 1420 s'havia fet càrrec de la direcció de les obres de la Seu de Mallorca, on deixà la seva empremta personal a la capella de Sant Guillem, a la sala Capitular i al portal del Mirador. Sagrera era en aquell moment un dels mestres arquitectes i escultors més reconeguts de la Corona. Per això, el 1426 el potent Col·legi de Mercaders de Mallorca li proposa l'encàrrec de construir la seva nova seu, la que és coneguda com la Llotja de Palma. Va ser una de les aportacions cabdals de Sagrera a la història de l'arquitectura catalana, fins al punt que avui dia se la considera una de les construccions més belles de tot el gòtic català.

En síntesi, es tracta d'un edifici de planta rectangular que forma un espai únic, sense divisions. Sis pilars sense base ni capitell són esculpits amb estríes helicoidals que ascendeixen la impressionant alçària interior fins a formar els nervis de les voltes. És, aquest, un recurs escènic de bellesa extraordinària que tant Sagrera com els seus deixebles repetiren en el futur en altres obres emblemàtiques, com per exemple la Llotja de València. La planta queda definida per tres trams de la mateixa alçària que parteixen en el sentit de l'entrada principal, unint-la amb la posterior, mentre que quatre trams transversals uneixen les dues façanes laterals a cada una de les quals s'obren dos amples finestrals que presenten el dibuix en pedra esculpida típic de Sagrera i la seva escola. La Llotja palme-

sana és la primera obra completa de Sagrera, en el sentit que, per primer cop, el geni arquitectònic i escultòric es responsabilitzà de cada part del projecte i de la globalitat: crea tota l'edificació, les escultures i tots i cada un dels recursos estètics. A cada cantó de la Llotja hi ha una torre semioctogonal —recurs que també esdevindrà segell distintiu de l'escola de Sagrera— amb una escultura —de les quatre, en queden tres— d'un sant. Les gàrgoles i la galeria de finestres coronen l'edifici. La coberta, originàriament plana, fou substituïda per una altra a dues aigües en el segle XVIII.

Degradació i rehabilitació. La Llotja de Palma ha servit al llarg de la història per acollir moltes activitats diverses, bona part de les quals estan poc o gens en sintonia amb el seu caràcter majestuós. Així i tot, durant segles es mantingué en bon estat, excepte la coberta, que fou substituïda el segle XVIII. A final del segle XIX i principi del XX la degradació començà a fer-se notar més intensament. En un moment en què la ciutat de Palma buscava la modernització —el 1905 s'enderrocaren les muralles, es feien plans d'eixamplament, s'obrien nous vials...— pareixia que les grans obres arquitectòniques i artístiques que havia deixat la història no eren gaire valorades. Per exemple, la Llotja i el Consolat de Mar s'usaren a final del segle XIX per a activitats tan estranyes com establir-hi les cuines econòmiques —repartiment de menjar gratuït als pobres— o com a dipòsit de material bèl·lic durant la por a la invasió de Mallorca per una flota nord-americana amb motiu de la guerra entre Espanya i els Estats Units (maig-agost

Façana principal de la Llotja de Palma, l'emblemàtic edifici que ara es podrà rehabilitar.

1898). Durant aquesta crisi militar, a la plaça de la Llotja s'instal·laren trinxeres i artilleria. Tot i que alguns sacs de sorra pretenien guardar el monument, la sort fou que mai no atacaren els americans. A les dècades següents, la degradació, producte del pas del temps i de la nul·la conservació, es va anar ensenyorint del noble edifici. La Guerra Civil (1937-1939) no l'afectà, per sort, però la llarga dictadura consegüent l'oblidà, i es vadeixar que anara degradant-se cada cop més. Amb el començament de la democràcia es començà a parlar a Palma de la necessitat de rehabilitar-lo. Tanmateix, les necessitats eren tantes que la idea no arribava mai a quallar. Amb l'autonomia (1983), se li trobà una nova ocupació. Fou la seu del primer

Parlament de les Illes Balears fins que l'emplaçament definitiu de la Cambra (l'antic Cercle Mallorquí, el club social de la distinció burgesa i aristocràtica mallorquina) convertí la Llotja en centre d'exposicions, com el que és ara mateix. Però, de rehabilitacions, res de res. El pas del temps continuà fent malbé les venerables pedres de Santanyí amb les quals fou construïda. A més, centenars de coloms prengueren les seves teulades com a residència, i com que els excrements d'aquest animals són molt àcids, la degradació s'incrementà.

El Govern balear, titular de l'edifici, intentà en diverses ocasions plantejar projectes de rehabilitació de la Llotja, però no van reeixir. El cost, sempre massa alt per a les arquitectures autònomi-

ques, feia imprescindible l'aportació del Govern estatal. L'any 1997 el Govern illenc, presidit per Jaume Matas, s'adreçà a l'estatal perquè la rehabilitació de la Llotja es pogués acollir als plans del Ministeri de Cultura per a actuacions de rehabilitació del patrimoni històric i artístic. Deu anys llargs han hagut de passar perquè a la fi es concretés l'acord. El passat 12 de desembre, el conseller d'Educació i Cultural del Govern balear, Francesc Fiol, i la ministra de Foment, Magdalena Álvarez –ara és aquest Ministeri l'encarregat de cofinançar el projecte– signaren el conveni pel qual la rehabilitació de la Llotja de Palma serà una realitat. Encara no hi ha data fixa per començar les obres, però tot indica que serà enguany.

La intervenció té un pressupost de 2,4 milions d'euros i implicarà el canvi de coberta per una de màxima lleugeresa, es netejaran tots els elements escultòrics, s'introduirà malla de fibra de vidre al perímetre de la coberta per evitar fissures i assegurar la impermeabilització correcta, i, sobretot, s'arreglaran els cruïlles que s'han oberts a les façanes. Aquesta és la preocupació principal perquè permeten l'entrada d'aigua que pot afectar l'estructura.

Si tot va com està previst, d'aquí a no gaire temps la Llotja de Palma podrà recuperar el seu antic esplendor amb la cara de sempre, però neta.

Miquel Payeras